

Thököly Imre

Thököly Imre, a bujdosó kurucok legendás vezére, Felső-Magyarország és Erdély fejedelme, Zrínyi Ilona második férje. Thököly Imre nem csupán mint nagyszerű hadvezér, hanem mint politikus is látványos sikereket ért el a bujdosók élén, bár céljai meglehetősen zavarosak voltak. Szinte mindegyik hatalommal képes volt szövetségre kelni azért, hogy ambícióinak utat találjon. Pók Attila, a Magyar Történelmi Társulat főtitkára, az Akadémia Bölcsészettudományi Központ Történettudományi Intézetének helyettes vezetője úgy látja, hogy Thököly Imre neve gyakran felmerül a történelem bűnbakjai között, mint aki a XVII. század végén a törököt kiűző Habsburgokkal került szembe, és ezzel úgymond megnyitotta a "rossz oldalra" álló magyar politikusok hosszú sorát. Gróf késmárki Thököly Imre Késmárkon született 1657. szeptember 25-én. Bor- és marhakereskedő dédapja alig száz évvel korábban kapott nemességet, a grófi címet apja, Thököly István nyerte el. Ő később belekeveredett a Wesselényi-összeesküvésbe, ezért jószágvesztésre ítélték, s a császáriak által ostromolt árvai várban halt meg. Az elárvult Imre Erdélyben nőtt fel, ahol kitűnt hadvezéri képességeivel, s szót értett a szedett-vedett kuruc hadinéppel is. A bujdosók élén 1678-tól vezetett hadjáratokat Felső-Magyarországon. ? "Keresztény királyok alkalmatosságával vékonyan remélhetni szabadulásunkat! Ily módon egyedül a török fegyver viheti haza a bujdosókat győzelmesen." 1681 májusában Thököly és Apafi között nyílt szakításra került sor. Apafi erős kritikával illette Thököly egyeduralomra irányuló törekvéseit, valamint azt, hogy nem állja ennek érdekében kockára tenni Erdély és az ország egészének érdekeit. Elítélte praktikáit a váradi pasával, hódítási vágyát és katonái féktelenségét. Thököly viszont nem volt hajlandó sem Apafi fejedelemségét, sem fia utódlását elismerni. 1682-ben elvette Zrínyi Ilonát, I. Rákóczi Ferenc özvegyét. A házasság révén hatalmas birtokokra tett szert, Kassa bevétele pedig birtokába juttatta a

Felvidék kormány szervét, a szepesi kamarát. Thököly mozgalmát 1682-ben végül a török Porta határozott fellépése lendítette tovább, midőn Kassa elfoglalása (augusztus 14.) után Thököly és Ibrahim budai pasa közösen szállták meg Fülek várát (szeptember 10.). Ez meghozta a kuruc vezérnek az őt Közép-Magyarország vazallus fejedelmévé kinevező szultáni okiratot. Szövetségre lépett a Portával, a szultán 1682-ben évi 40 ezer tallér adó fejében királyi címet adott neki, de ő csak a Felső-Magyarország fejedelme címet használta. Ekkor volt hatalma tetőfokán, fejedelemsége az erdélyi határtól a Garamig terjedt. A Thököly-felkelést a Magyar Királyság politikai elitjének és lakosságának túlnyomó része azonban még az abszolutista intézkedések dacára sem támogatta; különösen, miután több ízben megtapasztalta a reményvesztett kurucok pusztításait. Thököly nem tudott diplomáciai kapcsolatot létesíteni a nyugati hatalmakkal, így csak a hanyatló törökökre támaszkodhatott. Bécs 1683-as sikertelen ostromában nem vett részt, de Pozsonynál őt is megverték, s Kara Musztafa nagyvezír őt tette meg kudarca okául. Thököly sorsa megpecsételődött: Lipót császárral hiába alkudozott, Apafi erdélyi fejedelem ellene fordult és a törökök cserben hagyták. Az egyik vereséget a másik után elszenvedő Thökölyt végül 1685-ben a nagyváradi pasa elfogatta és Konstantinápolyba vitette. Ezzel összeomlott a felső-magyarországi fejedelemség, a kurucok a törököt kiűző császáriakhoz csatlakoztak. A Munkácsot 1699-ig tartó Zrínyi Ilonát gyermekeivel Bécsbe vitték, férje csak 1692-ben tudta kicserélni Heister osztrák tábornokért. A Porta 1690-ben, Apafi halála után szabadon engedte és erdélyi fejedelemmé nevezte ki Thökölyt. Ő török-tatár csapatokkal megszerezte Erdélyt, sőt fejedelemmé is választották, de két hónap után a császáriak kiszorították Havasalföldre. Az 1699-es karlócai béke kimondta száműzését, s miután fejedelemségét nem sikerült visszaszereznie, a Porta 1701-ben híveivel a kisázsiai parton fekvő Nikomédiába internálta. 1699-ben Zrínyi Ilona elkísérte férjét a török

száműzetésbe. A híres házaspár számára Karatepe nyújtott otthont a 18. század elején. A település határában fekvő virágok mezején Zrínyi Ilona és Thököly Imre életük utolsó szakaszában végre békére leltek. A szultántól tekintélyes kegydíjat húzott, és megkapta a viddini gróf címet, de a nagypolitikában már nem játszott jelentős szerepet. Mostohafia, II. Rákóczi Ferenc 1703-ban kitört szabadságharcába már nem kapcsolódott be, a köszvényes Thököly 1705. szeptember 13-án meghalt. A nikomédiai örmény temetőben nyugó hamvait 1906-ban hazahozták, a budapesti Deák téri templomban ravatalozták fel, majd a kismárki evangélikus templomban temették el.

A Cultura Magazin cikke csak engedéllyel másolható.